

sea legyen felépítve, másfelől jogunk egészébe minél teljesebben és zavartalanabban legyen képes beolvadni. M.

Nemzetközi kötelmi jog. Irta és a Magyar Jogászegylet és az International Law Association budapesti fiókjának 1927. január 22-én megtartott ülésében felolvasta *dr. Jacobi Andor*. E füzet, amely a Magyar Jogászegyleti Értekezések új folyamata XVIII. kötetének 92. füzeteként a folyó év október havában jelent meg, a jogászvilág különös figyelmét érdemli meg nemcsak rendkívül nagy nemzetközi jogi látókört és mély tudást eláruló tartalmánál, hanem annál fogva is, mert uttörő azon a jogterületen, amelyben a magyar jog ugyszólván még serdületlen korát éli: a nemzetközi magánjog területén. Az International Law Association 1925. november 5-én „törvényösszeütközési bizottság“-ot (Conflict of Laws Committee) küldött ki azzal a feladattal, hogy a legfontosabb kötelmi jogi problémák terén a törvények összeütközésére vonatkozólag egységes szabályokat dolgozzon ki. E bizottság *Algot Bagge*, a svéd legfelsőbb törvényszék bírójának elnöklete alatt ki is dolgozta tervezetét és azt az I.L.A. 1926. augusztusában megtartott kongresszusa elé terjesztette. E tervezet államközi egyezmény tervezete, amely a kötelmi jog és szerződések tekintetében törvényösszeütközés esetében nyerne alkalmazást, elsősorban a vételi, vállalkozási és szolgálati szerződések körében. Szerző ezt a tervezetet és állásfoglalásait ismerteti és megokolni törekszik, beállítva azt a nemzetközi magánjog terén eddig felmerült jogalkotások, tervezések és tudományos kutatások perspektívájába, végül pedig közli a tervezet szövegszerű magyar fordítását. M.

A valorizáció fogalma és értékelmélete. Irta: *Dr. Szentirmay Ödön*. Budapest, a Magyar Jogi Szemle kiadása, 1927. A kiváló szerző e nagyérdékű monográfiájában különös tekintettel kíván lenni az ugynevezett tiszta pénztartozások és köztük a készpénzkölcsön átértékelésére, s ez utóbbi kérdésben e sorok írójával és a most alkotmányos tárgyalás alatt álló felértékelési törvényjavaslattal ellentétben az általános és minden vonalon való felértékelés mellett tör lándzsát az őt jellemző magas bölcséleti és etikai látószögből és ritka ideális lelkesedéstől áthatott meggyőző erővel. A kérdés érdemére itt nem térhetünk ki, csak egész általánosságban jegyezhetjük meg, hogy amily kétségtelen, hogy morál és filozófia elsősorban az államtól követeli meg a teljes valorizációt, éppoly szilárd alapja van annak a közmondásnak, hogy „szükség törvényt bont“ és „ahol nincs, ott ne keress“. Hogy a magyar állam mai helyzetében tudna-e és milyen mértékű valorizációt nyújtani ama hitelezőinek, akikkel szemben őt erre a trianoni békeszerződés nem kényszeríti: ez nem filozófiai, nem morális, hanem — zsebkérdés, amelyet csak az tud megbízhatóan megoldani, akinek módja van arra, hogy az illető zsebben kotorásson. De hogy a legkiáltóbb igazságtalanság — és tehát éppen a szerző morális nézőpontjából folyólag megengedhetetlen — volna tartozásaik felértékelte megfizetésére kötelezni mindazokat, akiket az állam morális és közvetlen eszközökkel kényszerített arra, hogy háborúját financirozzák és akikkel szemben most a non possumus álláspontjára helyezkedik: ehhez nem fér kétség. A háborút mindnyájan egyformán veszítettük el s így annak passzívumát mindnyájunknak aránylagosan kell viselnünk. Ez tulajdon-

kép az az egyetlen elvi alap, amelyre a Kuria valorizációs gyakorlata is támaszkodik. Ez az elv azonban csak bizonyos korlátok közt vezet a valorizáció elismeréséhez, mert kérlelhetetlen alkalmazása annak ellenkezőjéhez vezetne. A Kuriának nincs módjában, hogy az államot tartozásai felértékelt megfizetésére kötelezze, tehát neki és mindenkinek, aki valamely tartozási típus felértékelésének kérdésével foglalkozik, számolnia kell azzal a ténnyel, hogy az állam a maga tartozásait elértéktelenedni engedi. Mindazokkal az érdekkörökkel szemben ennél fogva, amelyek ezt a veszteséget általában viselik, a jognak kíméletesebbnek kell lennie, mint azokkal szemben, akiknek módjukban van, hogy azt egészben vagy részben a saját adósaikra áthárítsák. Minthogy pedig itt tömegjelenségekkel állunk szemben, amelyeket csak sematikus, általános kritériumok alapján lehet elintézni, a jog a kisebb rosszat, a kisebb igazságtalanságot választja, amikor elzárkózik a felértékelés elől adósokkal szemben, akik ily kíméletre szoruló kategóriába tartoznak. Mindez azonban nem von le semmit abból az elismerésből, amelyet a jelen mű szerzője méltán kiérdemelt, aki nagy elmélyedéssel, magas ideális állásponton, kiváló elmeállással és virtuozitással száll sikra tétele mellett. M.

A választottbíráskodás kézikönyve. Irta: Dr. Ujlaki Géza. Budapest, Dick Manó kiadása, 1927. A testes, 329 oldalra terjedő kötet a választottbíráskodás körül való tudnivalókat egységesen foglalja össze. A nagy szorgalommal és tárgyismerettel összegyűjtött igen bő anyagnak ez a rendszeres feldolgozása már magában véve is közszükségletet elégít ki s eddig hiányzott, ama számos és kiváló feldolgozás dacára is, amelyben ez a matria részben a perjogi tan- és kézikönyvekben, részben pedig dr. Fabinyi Tihamér jeles monográfiájában külön is részesült. A rendszer, amelybe szerző terjedelmes anyagát hozza, azonban tudományos szempontból is jelentős alkotás, amelyet ilyen szerteágazó és a jognak minden terén átszövődő masszánál ezzel a tökéletességgel és következetességgel keresztülvinni nem volt könnyű feladat. A részletekben a szerző az elméleti állásfoglalások elől — inkább kitér, mintsem hogy a számtalan vitakérdés megoldásához a maga részéről állást foglalna, amit bizonyos fokig igazol a gyakorlati cél, amelyet a szerző maga elé tűzött. Így azaz, hogy a receptumot sui generis contractusnak tekinti (73. l.), annak jogi természetére vonatkozólag még semmit sem mondott. A magánjogi kérdésekben sem megy mindig a dolgok mélyére, például amikor *Almási*-val polemizálva azt vitatja, hogy a bírói egységet a magánjogi érvénytelenségi okok alapján nem lehet megtámadni, s ezt a bírói egységet perjogi természetével okolja meg. Az irodalomban és judikaturában rége tisztázott dolog, hogy például kényszer, megtévesztés stb. alapján külön perben a bírói egységet éppúgy meg lehet támadni, mint bármely más akaratnyilvánítást, s hogy ez a kereset (vagy kifogás) a perjogi megtámadó eszközöktől (perújítás, semmisségi kereset) teljességgel független jogeszköz. Végül nem hallgathatjuk el azt az észrevételünket, hogy a választottbíráskodás kérdésével foglalkozó hazai irodalom csak hézagosan nyert felhasználást, ami nemcsak az idézések hiányosságában mutatkozik, hanem abban is, hogy a szerző nyilván sok kérdésben revideálna és kiegészítené állásfoglalásait, ha az eddigi irodalmat behatóbb tanulmányozás tárgyává tenné. Viszont nagy előnye a műnek és bizonyára népszerűségét is nagyban elő fogja mozdítani a *Mintatár*, amely annak IV. részeként a 314—321. lapokon foglaltatik s amely minták közül az 1. számú — igen helyesen — szem előtt tartja a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kebelében alakult állandó választottbíráskodás formáját.